

Borns Dictée 2009 (auteur: Berend Jager)

Overpeinzingen bij een wandeling door ons dorp

1. Wie door oud-Borne dwaalt, genietend van de pittoreske antiquiteiten, waant zich in een negentiende-eeuwse sfeer.
2. De negentiende eeuw, een tv'loos tijdperk, waarin nog niet werd gebarbecued of ge-sms't, een tijd, waarin geen auto's werden geleased (geleaset), maar waarin wel al werd gebridged (gebridget), zij het veelal door 65+'ers (vijfenzestigplussers); kortom een tijd schijnbaar zonder aberraties waarin niet werd gestrest.
3. Een tijd ook die ons tegenlacht met sepia-achtige fotootjes of foto's in zwart-wit, een periode waarin baby'tjes niet al op zeer jeugdige leeftijd werden gedumpt in crèches, het co-ouderschap nog illusoir was en de mensen nog geen idee hadden van mailboxen en e-mails.
4. Men heeft de neiging deze tijd te idealiseren, de mensen te zien als bohemiens, levend in een weids coulisselandschap, in en bij de cafeetjes uitweidend over de kleine dingen van alledag, alsof het een leven betreft als Adam en Eva, verblijvend in paradijselijke Elysese velden.
5. Maar verbeeldt u zich met deze harmonieuze overpeinzingen niet een existentie die hemelsbreed verschilt van de hardvochtige realiteit?
6. Wie zich echt in die tijd verdiept en tracht de portee te begrijpen van de ins en outs van het dagelijkse leven van de velen die aan de ondergrens van de samenleving hun lot maar hadden te aanvaarden, krijgt inderdaad een enigszins ander beeld.
7. Er heerste een schrijnende armoede; men zuchtte onder de dwang van een veertienurige (14-urige) werkdag. Iedere stad en ieder dorp kende tbc'ers, lijders aan eczeem, difterie of andere fatale ziektes, die een extreem zwaar beslag legden op het welbevinden.
8. De firma Spanjaard praktiseerde hier en realiseerde in korte tijd in de buurt van de huidige Parallelweg-Stationsstraat een gigantisch complex, liet over het spoor langs de Deldensestraat fabriekswoningen bouwen, waarin veelal arbeiders afkomstig uit de veengebieden van Drenthe bivakkeerden en drukte op deze wijze onloochenbaar een stempel op de ontwikkeling van het dorp.
9. Dit alles is allang verleden tijd; de medische zorg is enorm verbeterd en ook de sociale context vertoont een beeld dat niet te vergelijken valt met die zogenaamde goeie ouwe (goede oude) tijd.
10. Daarom kunnen we ons, wandelend door de kern van oud-Borne, in onze overpeinzingen een geïdealiseerde wereld permitteren, een idylle, zij het met in ons achterhoofd de wetenschap dat het ooit anders was.